

αφιέρωμα Ευρώπη & πολυκρίση

Χρονικό: Από την έξωση της Μαρικάρμεν έως την πολιτική κρίση

► **22/9:** Το Συνδικάτο Ενοικιαστών και συλλογικότητες της Μαδρίτης οργανώνουν συγκέντρωση για να εμποδίσουν την προγραμματισμένη έξωση της 87χρονης Μαρικάρμεν Αμπασκάλ.

► **23/9:** Η Μαρικάρμεν υφίσταται έξωση από το σπίτι στο οποίο ζούσε από το 1956. Ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις απομακρύνουν τους συγκεντρωμένους. Η ίδια μεταφέρεται με φορείο στο νοσοκομείο.

► **26-27/9:** Μαζικές διαδηλώσεις και κατασκηνώσεις διαμαρτυρίας εξελίσσονται σε ισπανικές πόλεις. Η Πουέρτα ντελ Σολ γίνεται επίκεντρο των κινητοποιήσεων, με αίτημα το «Διάταγμα Μαρικάρμεν», για απαγόρευση των εξώσεων χωρίς εξασφαλισμένη εναλλακτική στέγη.

► **28/9:** Επιτυχάνεται συμφωνία με την ιδιοκτήτρια εταιρεία για επιστροφή της Μαρικάρμεν στο σπίτι της, με ενοίκιο έως 30% του καθαρού εισοδήματός της.

► **29/9:** Η κυβέρνηση Σάντσεθ εγκρίνει δύο νομοθετικά διατάγματα για τη στέγαση, με μέτρα κατά των εξώσεων, της κερδοσκοπίας και της ανασφάλειας των μισθώσεων.

► **30/9-1/10:** Δημοσιεύονται τα δύο διατάγματα, που προβλέπουν μεταξύ άλλων παράταση της αναστολής εξώσεων έως το 2030, περιορισμούς στα ενοίκια και αυτόματη ανανέωση μισθώσεων.

► **2/10:** Το Κοινοβούλιο απορρίπτει τα διατάγματα, με τις ψήφους των PP, Vox, Junts και UPN. Οι διαδηλωτές συνεχίζουν τις κινητοποιήσεις.

► **5/10:** Ο Σάντσεθ ανακοινώνει τη διάλυση του Κοινοβουλίου στις 6 Οκτωβρίου και την προκήρυξη εκλογών για τις 29 Νοεμβρίου.

► **6/10:** Τα συνδικάτα UGT και CCOO ανακοινώνουν την απόφαση για γενική απεργία, που ορίζεται στη συνέχεια για τις 11 Νοεμβρίου.

► **7/10:** Η Μαρικάρμεν πεθαίνει στο νοσοκομείο, μία ημέρα πριν υπογράψει το νέο μισθωτήριο, χωρίς να προλάβει να επιστρέψει στο σπίτι της.

► **8/10:** Τίθεται σε ισχύ το νέο νομοθετικό διάταγμα 29/2026, που προβλέπει μέτρα προστασίας από τις εξώσεις, περιορισμούς στη στεγαστική κερδοσκοπία και ενίσχυση της προσιτής κατοικίας. Το δεύτερο διάταγμα, 28/2026, για τη σταθερότητα και την ανανέωση των μισθώσεων, προβλέπεται να τεθεί σε ισχύ στις 15 Νοεμβρίου. Η κοινοβουλευτική επικύρωση των μέτρων παραμένει αβέβαιη.

Ισπανία: Αναδιάρθρωση υπό πίεση

■ ΤΟΥ Ιάσονα Κωστόπουλου

Η υπόθεση της Μαρικάρμεν Αμπασκάλ αποτέλεσε την αφορμή για να γιγαντωθεί εκ νέου το κίνημα για το δικαίωμα στη στέγη στην Ισπανία. Άλλωστε, πρόκειται για ένα κίνημα με μακρά ιστορία, μαζικότητα και σημαντική οργανωτική συγκρότηση. Η εικόνα της 87χρονης Μαρικάρμεν να απομακρύνεται με φορείο από το σπίτι όπου έζησε σχεδόν όλη της τη ζωή συγκίνησε μεγάλο μέρος της ισπανικής κοινωνίας, ακριβώς γιατί συμπυκνώνει τη σκληρή πραγματικότητα των εξώσεων που βιώνουν χιλιάδες νοικοκυριά. Μόνο το πρώτο τρίμηνο του 2026 καταγράφηκαν 4.005 «δικαστικές απομακρύνσεις» από ακίνητα.

Οι μαζικές κινητοποιήσεις που ακολούθησαν έφεραν ξανά τον κόσμο στην Πουέρτα ντελ Σολ της Μαδρίτης, με εκατοντάδες σκηνές και σύνθημα «Καμία άλλη Μαρικάρμεν». Μέσα σε λίγα εβδομάδα, το πολιτικό σκηνικό άλλαξε. Η ιδιοκτήτρια εταιρεία πείστηκε να συμφωνήσει στην επιστροφή της Μαρικάρμεν, με οκταετές συμβόλαιο και ενοίκιο που δεν θα υπερέβαινε το 30% του εισοδήματός της. Παράλληλα, ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ αναγκάστηκε σε ελιγμούς που οδήγησαν στην προκήρυξη πρόωρων εκλογών.

Η νίκη αυτή, ωστόσο, επισκιάστηκε από τον θάνατο της ταλαιπωρημένης από την έξωση Μαρικάρμεν στις 7 Οκτωβρίου, μία μέρα πριν επιστρέψει στο σπίτι της. Ο θάνατός της προκάλεσε νέο κύμα συγκίνησης και πένθους, σε μια στιγμή που η υπόθεσή της είχε ήδη μετατραπεί σε σύμβολο του αγώνα για τη στέγη.

Εκλογική πιρουέτα από τον Σάντσεθ

Η απόφαση του Ισπανού πρωθυπουργού να απαντήσει στις διεκδικήσεις του κινήματος με δύο νομοθετικά διατάγματα, τα οποία θεωρήθηκαν μαξιμαλιστικά και ήταν σχεδόν βέβαιο ότι θα καταψηφίζονταν, αποτελεί μια ιδιότυπη «ηρωική έξοδο». Η απόρριψή τους από το Κοινοβούλιο, με τις ψήφους του δεξιού Λαϊκού Κόμματος (PP), του ακροδεξιού Vox, του καταλανικού Junts και

του κεντροδεξιού UPN, οδήγησε στην προκήρυξη εκλογών για τις 29 Νοεμβρίου.

Ο Σάντσεθ επιχειρεί να πάει στις κάλπες με βασικό ζήτημα τη στέγη και όχι τα σκάνδαλα διαφθοράς και τις δικαστικές υποθέσεις που απασχολούν το κόμμα του, ενισχύοντας τη δεξιά αντιπολίτευση (PP και Vox). Κυρίως, όμως, αντί να βρεθεί αντιμέτωπος με ένα κίνημα που στρέφεται εναντίον της κυβέρνησής του, στη θητεία της οποίας πραγματοποιούνται αυτές οι εξώσεις, επιχειρεί να πλασαριστεί ως ο λιγότερο κακός υποψήφιος για την επόμενη μέρα. Ζητά περισσότερη δύναμη για να κάνει όσα δεν μπόρεσε με την «εύθραυστη» κυβέρνησή του. Έτσι, το Σοσιαλιστικό Κόμμα (PSOE) θα επιχειρήσει να συγκρατήσει τη δημοσκοπική του πτώση.

Πολιτική πόλωση και αναδιάρθρωση των εκλογικών συσχετισμών

Ο χώρος της Αριστεράς βρίσκεται σε παρατεταμένη περίοδο συρρίκνωσης και εσωτερικών αντιπαράθεσεων. Το Sumar επιχειρεί να ανασυγκροτηθεί μέσα από το νέο «Πλατύ Μέτωπο» (Frente Amplio), με τη συμμετοχή της Ενωμένης Αριστεράς, του Más Madrid και των Comuns, ενώ οι διαπραγματεύσεις με τους Podemos παρουσιάζουν δυσκολίες. Η εικόνα της Αριστεράς, να αναλώνεται σε εσωτερικές διενέξεις για την κατανομή των υποψηφιοτήτων την ώρα που οι δημοσκοπήσεις προμηνύουν λιγότερες έδρες,

μόνο ως αποκαρδιωτική μπορεί να χαρακτηριστεί.

Η αδυναμία των αριστερών δυνάμεων να αποκτήσουν οργανική σχέση με το κίνημα της στέγης, ώστε να προωθήσουν μια αυτόνομη, ριζοσπαστική πολιτική ατζέντα, σε συνδυασμό με την πόλωση μεταξύ δεξιάς-ακροδεξιάς και κεντροαριστεράς, τις περιορίζει σε συμπληρωματικό ρόλο στην προσπάθεια αποτροπής μιας κυβέρνησης με συμμετοχή της ακροδεξιάς.

Οι ιδιαίτερες συνθήκες μετάβασης από τη φρανκική δικτατορία στη δημοκρατία, και τα κατάλοιπα του φρανκισμού που επιβίωσαν στο κράτος χάρη σε μια «κουτσή» μεταπολίτευση, προσδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτό το ενδεχόμενο. Η αγωνία πολλών προοδευτικών ανθρώπων μπορεί να αποτυπωθεί στην κάλπη. Για την Αριστερά και τα αυτονομιστικά κόμματα, αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να παλέψουν ενάντια στη συρρίκνωσή τους και κυρίως στην εκλογική τους αιμορραγία προς το PSOE, που διατηρεί τον ντε φάκτο πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή τη διαμάχη.

Εύθραυστη είναι η κατάσταση και στο αντίπαλο στρατόπεδο: Το δεξιό PP, παρά τη μερική ανασυγκρότηση της εικόνας του, δεν μπορεί να ξεφύγει από την ιστορία διαφθοράς που το ακολουθεί, ενώ καταγράφει απώλειες προς το ακροδεξιό Vox, το οποίο βρίσκεται κοντά στο 19% στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις. Μια κυβέρνηση αυτού του στρα-

τοπέδου θα απαιτούσε επομένως σημαντική συμμετοχή του Vox. Η Ισπανία εισέρχεται έτσι σε μια ρευστή και πολωμένη εκλογική περίοδο, με τον σχηματισμό κυβέρνησης να παραμένει αίνιγμα. Δεν αποκλείεται, πάντως, η λύση να αποδειχθεί πιο «συνθετική» από τον σαφή διαχωρισμό των δύο στρατοπέδων. Κρίσιμο θα είναι κατά πόσο η πόλωση θα απορροφήσει τις δυνάμεις των μικρότερων –κυρίως αυτονομιστικών– κομμάτων, που μέχρι σήμερα παίζουν ρυθμιστικό ρόλο.

Ένα στοίχημα πέρα από την κάλπη

Οι εκλογές της 29ης Νοεμβρίου φαντάζει απίθανο να σημάνουν κάποια θετική εξέλιξη για την Ισπανία. Εκείνο που μένει να φανεί είναι σε ποιο βαθμό τα κινήματα, όπως αυτό της στέγης, θα μπορέσουν να αποκτήσουν έναν ορίζοντα τέτοιο που να επιτρέπει την έφοδό τους στο πολιτικό σκηνικό. Οι πρόωρες εκλογές αποτελούν μια πρώτη τέτοια νίκη, ακριβώς επειδή επιβλήθηκαν κόντρα στους σχεδιασμούς των βασικών «παικτών». Ωστόσο είναι εμφανή και τα όρια της σημερινής κατάστασης, όπου το κίνημα της στέγης καλείται να επιλέξει τον καλύτερο διαχειριστή, ενώ παράλληλα το πολιτικό σύστημα επιχειρεί τη λεηλασία του. Το βέβαιο είναι πως η λογική που θέλει τα πάντα να αθροίζονται σε εύθραυστες συμμαχίες πάνω από την κάλπη, με το διακύβευμα του «μικρότερου κακού», δεν αποδίδει.